

NGUYỄN DUY THIÊN

TỪ ĐIỂN
NƯỚC VÀ CÁC CÔNG TRÌNH
SỬ DỤNG NGUỒN NƯỚC
ANH - VIỆT

(Khoảng 60.000 từ; có minh họa và giải thích)

ENGLISH - VIETNAMESE WATER AND WATER
RESOURCES ENGINEERING DICTIONARY

(About 60,000 words with illustrations and explanations)

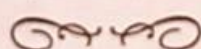

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

NGUYỄN DUY THIÊN

TỪ ĐIỂN
NƯỚC VÀ CÁC CÔNG TRÌNH
SỬ DỤNG NGUỒN NƯỚC
ANH - VIỆT

(khoảng 60.000 từ; có minh họa và giải thích)

English - Vietnamese
Water and Water Resources Engineering Dictionary
(about 60.000 words; with illustrations and explanations)

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA
Hà Nội - 2007

LỜI TÁC GIẢ

Tài liệu tiếng Anh về nước và các công trình liên quan đến môi trường nước chiếm một tỉ lệ khá đồ sộ. Lượng tri thức mới đăng tải trong các tài liệu trên là vô cùng phong phú, đa ngành, nhiều lĩnh vực đan xen.

Muốn khai thác được đầy đủ các tài liệu trên, ngoài kiến thức cơ bản về tiếng Anh ra, có một cuốn từ điển thuật ngữ thật đầy đủ các từ thuộc lĩnh vực nước và các công trình sử dụng nguồn nước cùng với các từ thuộc lĩnh vực phụ thuộc khác là rất cần thiết.

Quyển từ điển này có khoảng trên 60.000 thuật ngữ thiết yếu trong lĩnh vực nước và các công trình liên quan đến nước như cấp nước cho đô thị, nông thôn, tưới tiêu, chỉnh trị sông biển, các công trình trên sông biển, bến cảng, đê kè, đê biển, công trình tiêu thoát nước, chống xói mòn, khai thác nước ngầm, chống lũ, các máy thủy lực, đập và trạm thủy điện các loại. Ngoài ra còn nhiều thuật ngữ của các kĩ thuật liên quan như thủy lực, thủy văn, địa chất thủy văn, khí tượng, môi trường và xử lí nước, v.v.

Tác giả tham khảo nhiều từ điển, tài liệu, tạp chí đã xuất bản trong nước, ngoài nước, từ các nước Anh, Úc, Mĩ, Pháp, Trung Quốc, Nga... để đưa ra một bảng từ bao gồm được các thuật ngữ mới mà các cuốn từ điển cùng chủ đề đã được xuất bản những năm trước đây không thể nào có được.

Trong quá trình biên soạn, tác giả cố gắng chỉnh lí một số thuật ngữ thiếu chính xác đã được dùng trước đây và bổ sung rất nhiều từ mới; song việc đặt các thuật ngữ mới còn gặp khó khăn, nên đôi khi phải giải thích thêm trong dấu ngoặc, hoặc phải dựng hình đơn giản để minh họa.

Quyển từ điển này là sự đúc rút kinh nghiệm từ công tác giảng dạy trong ngoài nước, công tác tư vấn các dự án hạ tầng cơ sở cho nước ngoài, công tác biên tập thông tin, biên

soạn sách và từ điển của tác giả từ năm 1959 đến nay. Nó được kế thừa qua tham khảo nhiều từ điển trong và ngoài nước với mong muốn của tác giả là có được cuốn từ điển đầy đủ thay vì cần nhiều cuốn tự điển khác trên bàn mà chỉ để tra cứu một lĩnh vực nước và công trình sử dụng nguồn nước.

Lượng thuật ngữ trong cuốn từ điển này có thể thoả mãn được tương đối các nhu cầu tra cứu của sinh viên, kĩ thuật viên, kĩ sư thực hành, cán bộ nghiên cứu, giảng dạy, các nhà thầu và các nhà luật học có công việc gắn với lĩnh vực nước, các công trình, các dự án liên quan đến môi trường nước.

Việc biên soạn một cuốn từ điển là một công việc tiến hành tích tụ trong nhiều năm, đòi hỏi tính kiên trì, tỉ mỉ, chính xác trong việc cân nhắc từ vựng, lại càng khó đối với một cuốn từ điển có nội dung đa ngành như nó và các công trình liên quan đến môi trường nước. Tác giả không thể tránh khỏi thiếu sót trong quá trình biên soạn. Mong được sự góp ý chân thành của các bạn đọc tra cứu.

Xin chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Từ điển bách khoa đã tận tình tạo mọi điều kiện để cho ra được cuốn từ điển này.

NGUYỄN DUY THIÊN

CÁCH SỬ DỤNG

Trong quyển từ điển này, các thuật ngữ Anh được sắp xếp theo vần chữ cái tiếng Anh. Trường hợp thuật ngữ ghép, gồm một danh từ ghép với một số danh từ hay loại từ khác, thì xếp theo vần của danh từ chính.

Ví dụ: **Dam** (đập) **Gate** của van.
Arch dam đập vòm.
Roller drum gate cửa van trụ tròn

Tương ứng với một thuật ngữ Anh, nếu có nhiều thuật ngữ Việt đồng nghĩa, thì các từ đồng nghĩa ấy được cách nhau bằng dấu phẩy, những thuật ngữ Việt khác nghĩa được cách nhau bằng dấu chấm phẩy. Phần tiếng Việt in nghiêng đặt trong dấu ngoặc đơn dùng để giải thích hoặc chỉ rõ lĩnh vực sử dụng của thuật ngữ đứng trước đó. Phần tiếng Việt in đứng trong dấu ngoặc đơn có thể dùng hoặc bỏ cũng được.

Ví dụ: **Toe well** vật tiêu nước (ở chân hạ lưu đập)

Chữ viết tắt thuật ngữ Anh viết đầy đủ đặt trong dấu ngoặc đơn ngay sau chữ viết tắt ấy.

Ví dụ:

Max. W. S. El (*Maximum Water Surface Elevation*) cao trình mực nước dâng cao nhất.

N. W. S (*Normal Water Surface*) mực nước dâng bình thường

Cùng một thuật ngữ, nhưng khác từ loại thì các thuật ngữ Việt tương ứng được phân cách bằng dấu song song //.

Ví dụ: **Compact** đặc, chặt // đầm chặt
Underflow dòng chảy ngầm // chảy ngầm

abacus toán đồ, bàn tính; đầu cột, đỉnh cột (đầu, đỉnh, mũ) cột.

abanmurus tường chắn, tường chống.

abandoned shore line xem *Coast of emergence*. Bờ nâng lên.

abandoned river sông chết, sông cổ.

abandoned well giếng bỏ, giếng không khai thác nữa.

abatement sự hạ xuống; sự giảm bớt; sự thanh toán.

flood ~ sự giảm lũ.

noise ~ sự chống ồn.

pollution ~ sự giảm nhiễm bẩn.

aberrations quang sai.

ability khả năng, năng lực; khả năng thanh toán; vốn sẵn có, nguồn vốn.

wetting ~ khả năng thấm ướt.

abiocoen thành phần vô sinh.

abiotic vô sinh.

abiotic productivity năng suất vô sinh.

ablation sự bào mòn; sự tải mòn.

aeolean ~ sự bào mòn do gió.

eolian ~ sự bào mòn do gió.

fluvial ~ sự bào mòn do sông.

ground ~ sự bào mòn mặt đất.

mechanical ~ sự bào mòn cơ học.

surface ~ sự bào mòn trên mặt.

wind ~ sự bào mòn do gió.

abnormal water level cao trình mực nước đặc biệt, mực nước bất thường.

abnormal scour sự xói mòn bất thường.

abney level cái đo độ nghiêng (mái dốc).

abnormality sự không bình thường, sự khác thường, sự dị thường; quái vật.

about-sledge, sledge hammer búa tạ.

above-grade masonry phần xây trên mặt đất.

above-ground (construction) site công trường xây dựng trên mặt đất.

abradant chất mài mòn.

abradability tính mài mòn.

abrams cone test thử nghiệm nón cụt Abđram.

abrasion sự mài mòn, sự bào mòn.

flow ~ bào mòn do dòng nước.

water ~ bào mòn do nước.

wave ~ bào mòn do sóng.

wind ~ bào mòn do gió.

~ *drill* khoan mài mòn/khoan xoay.

~ *test* thử nghiệm mài mòn.

abrasion-proof bảo vệ chống mài mòn.

abrasion-resistance sức kháng mài mòn.

abrasive chất mài mòn/mài, được mài.

~ *blade* lưỡi dao mài.

~ *cloth* vải ráp.

coated ~ giấy ráp, vải ráp.

~ (*material*) *spreader* máy rải các chất chống văng bằng.

~ *paper* giấy ráp.

~ *powder* chất bột để mài.

~ *sand* cát để mài.

~ *wheel* bánh xe để mài.

abrasiveness tính mài mòn.

abreast cùng hàng, song hàng.

abridged trial load method phương pháp tải trọng thử rút gọn.

abrupt dốc đứng, hiểm trở.

abruption sự gãy rời; sự đứt rời.

abruptness thể dốc đứng; sự hiểm trở.

abscissa hoành độ.

~ *of an image point* hoành độ của một điểm ảnh (chụp ảnh).

absence of cost accounting thiếu kế toán chi phí.

absence of maintenance provision or renewal funds thiếu dự phòng bảo dưỡng hoặc quỹ nâng cấp.

absence of monitoring of conditions and events thiếu kiểm soát các điều kiện và sự kiện.

absolute density tỉ trọng tuyệt đối.

absolute drought khô hạn tuyệt đối.

absolute humidity độ ẩm tuyệt đối.

absolute pressure áp lực tuyệt đối.

absolute maximum moment mô men cực đại tuyệt đối.

absorb hút thu, hấp thụ.

absorbed water nước hấp thụ.

absorbed well giếng thu.

absorbability khả năng hấp thụ, khả năng hút thu.

absorbable hấp thu được.

absorbent chất hút thu, máy hấp thụ.

~ *shutter* ván khuôn hút thu, ván khuôn chân không.

absorber máy hút thu; cái giảm sóc.

hydraulic ~ giảm sóc thủy lực.

permeable wave ~ bộ phận tiêu năng sóng bằng tường khoan lỗ.

shock ~ bộ giảm sóc, cơ cấu hãm xung, bộ giảm xung.

vibration ~ cái giảm rung.

wave ~ (đê, tấm) chắn sóng.

absorbing filter of neutral glass bộ lọc hấp thụ của kính trung tính.

absorption sự hấp thụ; sự tẩm, sự hút; sự tiêu năng.

water ~ hấp thụ nước.

flood ~ sự cắt lũ.

~ *agent* tác nhân hấp thụ.

~ *basin* bể tiêu năng.

~ *bed* tầng nền thấm thấu.

~ *capacity* khả năng hấp thụ.

~ *colouring* nhuộm màu bằng hấp thụ.

~ *filter* bộ lọc hấp thụ.

~ *loss* lượng nước tổn thất ban đầu khi hồ, kênh, đập chứa nước vào.

~ *spectrum* phổ hấp thụ.

~ *tube* ống hấp thụ.

~ *type refrigerator* máy làm lạnh kiểu hấp thụ.

~ *vessel* ống (bình) hấp thụ.

absorptiometer máy đo sự hấp thụ.

absorptive capacity khả năng hấp thụ.

absorptive form lining cốt pha kiểu chân không, cốt pha kiểu hút thu.

absorptive form liners lót khuôn hút thấm, cốt pha kiểu hút thấm.

absorptivity khả năng hấp thụ, tính hút thu.

abstract bản tóm tắt

abstracting lập bản tóm tắt.

abstraction sự triết ra, sự rút ra.

water ~ lấy nước, (ví dụ lấy nước từ sông cho nhu cầu kinh tế các ngành).